

8 клас

Урок №12

Дата:

ФОРМИ ПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРАТИВНО-ТЕРИТОРІАЛЬНИЙ УСТРІЙ КРАЇН СВІТУ ТА УКРАЇНИ.

Мета: актуалізувати й поглибити знання про форми державного правління та адміністративно-територіального устрою; формувати вміння характеризувати основні форми державного ладу, політичні системи країн; розвивати вміння оцінювати політико-географічне положення країн, користуючись політичною картою світу; формувати поняття про адміністративно-територіальний устрій; ознайомити з історико-географічним оглядом адміністративно-територіального поділу України; оцінити сучасний адміністративно-територіальний поділ та його сучасні проблеми; розвивати в учнів здатність застосовувати здобуті знання на практиці; виховувати в учнів правову культуру та законослухняність.

Обладнання: політична карта світу, адміністративна карта України, атласи, підбір законодавчих статей з основними положеннями принципів держави, текст гімну, роздавальний матеріал.

Тип уроку: комбінований.

Географічна номенклатура: приклади країн: монархічні, країни-республіки, федеративні та унітарні країни.

Очікувані результати: учні навчаться:

- визначати істотні ознаки форм державного правління та адміністративно-територіального устрою;
- характеризувати основні форми державного устрою та політичні системи країн;
- працювати з політичною картою.

ХІД УРОКУ

I. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ МОМЕНТ

II. АКТУАЛІЗАЦІЯ ОПОРНИХ ЗНАНЬ І ВМІНЬ УЧНІВ

Методичний прийом «Бліцопитування»

Назвіть етапи формування політичної карти світу.

- Які тенденції, на вашу думку, спостерігаються у формуванні політичної карти світу на початку XXI ст.?
- Наведіть приклади кількісних і якісних змін, що відбулися на політичній карті світу останнім часом.
- Поясніть, яка ознака для типології країн є основною.
- Поясніть суттєву різницю між поняттями «держава» та «країна».
- Назвіть основні функції держави і наведіть приклади.

Методичний прийом «Міжпредметний зв'язок»

З історії пригадайте, як і хто управляв державою в Давній Греції та Давньому Римі. У чому різниця між формою правління? Кого з державних діячів минулого, що керували територією України, ви пам'ятаєте? Як називали їхню посаду?

ІІІ. ВИВЧЕННЯ НОВОГО МАТЕРІАЛУ

Разом з учнями формулюють тему уроку.

Поняття «державний лад» має три складові: форма правління, форма державного устрою та адміністративно-територіальний поділ.

1. Форма правління (організація державної влади)

Традиційно розрізняють дві основні форми правління — республіка і монархія, підґрунтям яких є різні джерела влади (народ, монарх) і спосіб формування вищих органів державної влади (вибори, призначення, наслідування тощо).

Методичний прийом «Картографічний практикум». Робота з атласами

Учитель наводить приклади країн республік та монархій і показує їх на карті, учні за вчителем знаходять ці країни на карті. Країни монархії:

Конституційні: Данія, Швеція, Норвегія, Іспанія, Японія. Абсолютні: Бруней, Кувейт, Катар, Об'єднані Арабські Емірати, Оман, Бахрейн.

Теократії: Ватикан, Саудівська Аравія.

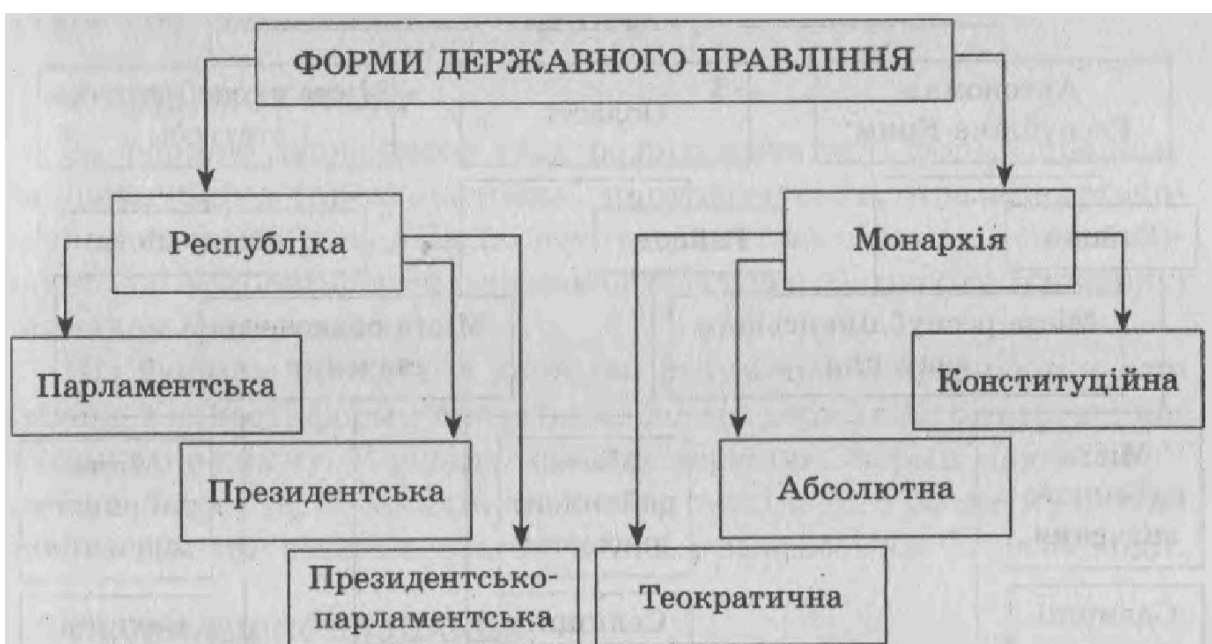
Країни-республіки:

Президентські: Росія, США, Бразилія, Єгипет, Південно- Африканська республіка, Уганда.

Парламентські: Греція, Естонія, Італія, Угорщина, Федеративна Республіка Німеччини, Індія, Ізраїль.

Президентсько-парламентські (змішана форма) республіки: Франція, Австрія, Болгарія, Польща, Фінляндія.

Методичний прийом «Nota bene» (замітка на полях). Робота зі схемою та зошитами.

Методичний прийом «Проблемне запитання»

В Україні існують різні, інколи протилежні думки щодо ефективності наявного розподілу повноважень між парламентом і президентом. А як ви вважаєте, чи слід змінити сучасну форму державного правління в нашій країні іншою?

За формою державного устрою розуміють спосіб територіальної організації держави, що встановлює порядок поділу країни на частини і визначає характер відносин між центральними і місцевими органами влади, з урахуванням національних, історичних, економічних, природних та ряду інших чинників. Розрізняють дві форми державного устрою: унітарну і федеративну.

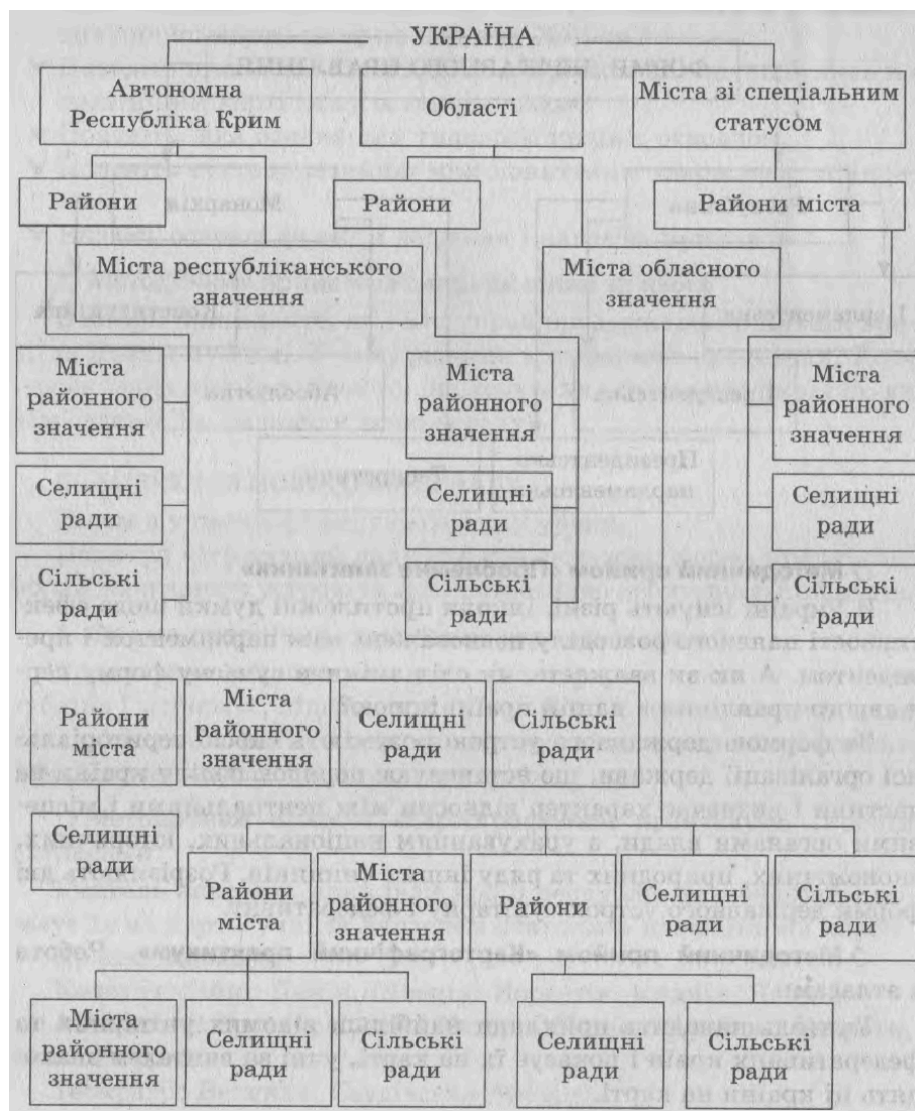
Методичний прийом «Картографічний практикум». Робота з атласами

Учитель наводить приклади найбільш відомих унітарних та федеративних країн і показує їх на карті, учні за вчителем знаходять ці країни на карті.

Унітарні: Франція, Італія, Іспанія, Україна, Польща, Китай, Монголія, Іран, Саудівська Аравія, Єгипет, Алжир, Лівія, Панама, Чилі, Перу

Федеративні: Росія, Індія, Пакистан, Бельгія, Нігерія, Німеччина, Австрія, США, Канада, Мексика, Бразилія, Австралія, Об'єднані Арабські Емірати (ОАЕ), Малайзія.

2. Адміністративно-територіальний устрій України (робота зі схемою)

IV. ЗАКРІПЛЕННЯ ВИВЧЕНОГО МАТЕРІАЛУ

Методичний прийом «Бесіда»

З'ясуйте, що означає поняття «республіка», поняття «монархія». Поясніть, чим відрізняється демократичний режим від антидемократичного. Висловіть свою думку, якою державою легше керувати — унітарною чи федеративною.

Методичний прийом «Мандрівка в Інтернет»

Учням пропонують самостійно знайти в мережі Інтернет інформацію про сучасний стан подій у Криму.

V. ПІДСУМОК УРОКУ

За формою державного ладу розрізняють такі форми правління: республіка (президентська, парламентська, президентсько-парламентська), монархія (конституційна, абсолютна, теократична) та дві головні форми державного устрою — просту (унітарну) і складну (федеративну).

Під формою правління держави розуміють її організацію, що втілена в єдності форми правління, форми державного устрою і політичного режиму. У різних країнах державні форми мають особливості, характерні ознаки, які в міру суспільного розвитку наповнюються новим змістом, збагачуючись у взаємозв'язку та взаємодії.

VII. ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ

Опрацювати § 10 підручника.

На контурній карті позначити області України та Крим, а також свій населений пункт. Визначити координати свого обласного центру.

ДОДАТКОВА ІНФОРМАЦІЯ

Інколи серед форм державного устрою називають конфедерацію (від лат. — «союзний договір») — об'єднання суверенних держав, створене для забезпечення спільних інтересів. На відміну від федерації, правовою основою конфедерації є не конституція, а договір. У конфедерації немає єдиного громадянства і єдиних збройних сил. У минулому конфедераціями були, наприклад, Конфедерація Нідерландів (1579-1795 рр.) і США (формально з 1776-1787, фактично до 60-х років XIX ст.), Німецький Союз (1815 - 1866 рр.) і Австро-Угорщина (до 1918 р.) тощо. Остання конфедерація сучасності — Швейцарська Конфедерація, яка, попри таку офіційну назву, за своїм устроєм є федерацією (з 1848 р.).

В історії України можна виділити два автономні утворення, які існували на її території. 12 жовтня 1924 р. в Україні було створено Молдавську Автономну Соціалістичну Республіку, яка проіснувала до 2 серпня 1940 р. Цій республіці були притаманні всі ознаки, які були властиві й іншим автономним республікам колишнього СРСР. До речі, автономії в Криму не існувало до 1991 р. Кримська АРСР була утворена 18 жовтня 1918 р. у складі РРФСР і проіснувала до 30 червня 1945 р., коли була перетворена на Кримську область у складі РРФСР. 19 лютого 1954 р. на ознаменування 300-річчя возз'єднання України з Росією її було передано Україні. 20 січня 1990 р. у Криму було проведено референдум про відновлення

Автономної Республіки Крим у складі СРСР, а 12 лютого 1991 р. Голова Верховної Ради Української РСР Президент України Л. М. Кравчук видав Закон «Про відновлення Кримської Автономної Радянської Соціалістичної Республіки». В основу відтворення цієї автономії було покладено не національно-територіальний, а територіальний принцип, про що свідчить п. 1 Закону: «Відтворити Кримську Автономну Радянську Соціалістичну Республіку в межах території Кримської області в складі Української РСР». Тим самим було закладено ту суперечність, яка дає про себе знати і сьогодні: з одного боку, не було враховано бажання корінного населення — кримських татар— відтворити свою колишню автономію, яка була побудована на основі національно-територіального принципу.